

หลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย

ประเภทเวชกรรมไทย

พ.ศ. ๒๕๕๓

สำหรับการอบรมและถ่ายทอดความรู้ในสถาบันหรือสถานพยาบาล

ที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยรับรอง

๑. ชื่อหลักสูตร วิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย
๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบ คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย
๓. หลักการและเหตุผล

ด้วยคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญของวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ซึ่งมีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่นับวันจะมีความสำคัญต่อชีวิตและสังคมของคนไทยมากขึ้น จึงมีความจำเป็นในการร่วมมือเพื่อพัฒนาหลักสูตรด้านการแพทย์แผนไทยให้ผู้ที่สนใจด้านการแพทย์แผนไทยนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการอบรม ให้ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยสำหรับผู้สนใจด้านการแพทย์แผนไทยและเมื่อผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดผู้ผ่านการอบรมมีความรู้ความสามารถและสร้างความเชื่อมั่นที่จะประกอบโรคศิลปะ ประเภทเวชกรรมไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งการดูแล รักษาผู้ป่วย ตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย และลดดุลการค้าในการสั่งยาจากต่างประเทศ โดยใช้กรรมวิธีการแพทย์แผนไทยรักษา คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย จึงได้จัดทำหลักสูตรการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทยขึ้น เพื่อเป็นแนวทาง และต้นแบบในการปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อพัฒนาวิชาชีพการแพทย์แผนไทยต่อไป

หลักสูตรนี้ได้เน้นความสำคัญในการฝึกปฏิบัติ โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานสถานบริการด้านการแพทย์แผนไทยของรัฐบาลและเอกชนที่มีองค์ความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญในการบำบัดรักษาด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย เพื่อให้ผู้ฝึกปฏิบัติเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์ ความชำนาญสามารถนำไปใช้ในการบำบัดรักษาได้จริง

๔. วัตถุประสงค์ ผู้สำเร็จการอบรมตามหลักสูตรนี้ จะต้องมีความรู้ ความสามารถ เจตคติและทักษะดังนี้

- ๔.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะประเภทเวชกรรมไทย
- ๔.๒ มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานการแพทย์แผนไทย
- ๔.๓ มีความรู้ความสามารถในการวินิจฉัยโรคตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย
- ๔.๔ มีความรู้ความสามารถด้านเวชกรรมไทย
- ๔.๕ มีความรู้ความสามารถด้านการนวดไทยเพื่อบำบัดอาการโรค
- ๔.๖ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณที่พึงใช้ในการประกอบวิชาชีพ เวชกรรมไทย

๕. กลุ่มเป้าหมาย

- ๕.๑ หมอพื้นบ้านและแพทย์แผนโบราณ

๕.๒ บุคลากรทางด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ และข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

๕.๓ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจด้านการแพทย์แผนไทย

๖. ระยะเวลาการศึกษา ระยะเวลาการศึกษารวมทั้งสิ้น ไม่น้อยกว่า ๓ ปี จำแนกเป็น

ภาคทฤษฎี ไม่น้อยกว่า ๔๗๔ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า ๒๒๖ ชั่วโมง

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ชั่วโมง

รวมจำนวนชั่วโมง ๑,๒๐๐ ชั่วโมง

๗. คุณสมบัติของนักศึกษา

๗.๑ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์

๗.๒ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

๗.๓ ไม่มีความประพฤติเสียหาย อันนำมาซึ่งความเสียหายแห่งวิชาชีพ

๗.๔ ไม่เป็นโรคที่คณะกรรมการวิชาชีพเห็นว่าไม่สมควรให้ประกอบโรคศิลปะ

๘. คณาจารย์ผู้ทำการสอน

๘.๑ อาจารย์ประจำ ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย ที่มีเอกสารรับรองการเป็น “ ครูผู้รับมอบตัวศิษย์ ” สาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย จากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย

๘.๒ อาจารย์พิเศษ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการแพทย์แผนไทยหรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๙. สถานที่อบรม

เป็นสถาบันหรือสถานพยาบาลที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยรับรอง และต้องจัดทำแผนการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการประเมินผลการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

๑๐. ตำรา

๑๐.๑ ตำราประกอบการเรียนการสอน

๑๐.๑.๑ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรมเล่ม ๑, ๒, ๓ โดยกองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ และ พ.ศ. ๒๕๔๙

๑๐.๑.๒ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเภสัชกรรม โดยกองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑

๑๐.๑.๓ ตำราอื่นๆ ตามเนื้อหารายวิชา

๑๐.๒ ตำราสำหรับศึกษาค้นคว้าวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย

๑๐.๒.๑ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาการผดุงครรภ์ โดยกองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ.๒๕๔๑

๑๐.๒.๒ ตำราเวชศึกษา ของพระยาพิชัยประสาทเวช เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๓ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง เล่ม ๑,๒

๑๐.๒.๔ ตำราคัมภีร์แพทย์แผนโบราณ ของขุนโสภิตบรรณลักษณ์ เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๕ ตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๖ ตำราเวชศึกษาและตำราประมวลหลักเภสัชของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ (วัดพระเชตุพน)

๑๐.๒.๗ คำอธิบาย ตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษามหาราช ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๒.๘ สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน (ฉบับปรับปรุง) โดยสำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๒.๙ ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ ๕ เล่มที่ ๑ เล่มที่ ๒ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช ๒๕๔๒

๑๐.๒.๑๐ จารึกตำรายา วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช ๒๕๔๕

๑๐.๒.๑๑ พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมด้วยพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๒.๑๒ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ พร้อมด้วย กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑

๑๐.๒.๑๓ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฉบับที่ ๒ ฉบับที่ ๓ ฉบับที่ ๔ และฉบับที่ ๕ กฎกระทรวง และประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐

๑๐.๒.๑๔ หนังสือ พจนานุกรม ศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๐

๑๐.๒.๑๕ ตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยตามประกาศของคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย

๑๑. อุปกรณ์และสื่อการสอน ได้แก่

๑๑.๑ สไลด์ วีดีทัศน์ โทรทัศน์

๑๑.๒ อุปกรณ์สำหรับการตรวจรักษาโรค ตัวยาสมนไพรสด แห่ง อุปกรณ์การนวดไทย

๑๒. การประเมินผลการศึกษา

๑๒.๑ ผู้สำเร็จการอบรมจะต้องมีเวลาเรียนรายวิชาครบตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด

๑๒.๒ ผู้สำเร็จการอบรมจะต้องผ่านการทดสอบภาคทฤษฎี และปฏิบัติตามหมวดวิชาด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๑๒.๓ ผู้สำเร็จการอบรมจะต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยทำรายงานผลการตรวจรักษาผู้ป่วยตามแบบฟอร์มการรักษา ไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

๑๒.๔ ให้สถาบันหรือสถานศึกษาแจ้งรายชื่อผู้สำเร็จพร้อมผลการศึกษาไปยังคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย พร้อมเก็บหลักฐานต่างๆ ไว้ที่สถาบันหรือสถานศึกษา เพื่อเป็นหลักฐาน

สำหรับตรวจสอบในการขออนุมัติขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภท
เวชกรรมไทย

๑๓. การสำเร็จการศึกษา

ผู้เข้าอบรมหลักสูตรการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย จะต้องผ่านการสอบภาคทฤษฎี
และภาคปฏิบัติด้วยคะแนน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และจะได้รับหนังสือรับรองจากสถาบันหรือ
สถานพยาบาลที่เข้ารับการศึกษอบรม

๑๔. โครงสร้างหลักสูตร

๑๔.๑ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	๑๗๑ (๑๔๑-๓๐)	ชั่วโมง
- ปรัชญาและพื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๓๐ (๓๐-๐)	ชั่วโมง
- จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย	๓๐ (๓๐-๐)	ชั่วโมง
- หลักการวิจัยเบื้องต้น	๒๑ (๒๑-๐)	ชั่วโมง
- พฤษศาสตร์พื้นฐาน	๓๐ (๒๐-๑๐)	ชั่วโมง
- ร่างกายมนุษย์ ๑-๓	๖๐ (๔๐-๒๐)	ชั่วโมง
๑๔.๒ กลุ่มวิชาชีพ	๕๒๙ (๓๓๓-๑๙๖)	ชั่วโมง
- เกสัชกรรมไทย ๑	๑๕ (๑๐-๕)	ชั่วโมง
- เกสัชกรรมไทย ๒	๖๐ (๔๐-๒๐)	ชั่วโมง
- เกสัชกรรมไทย ๓	๗๒ (๔๐-๓๒)	ชั่วโมง
- เวชกรรมไทย ๑	๓๐ (๒๐-๑๐)	ชั่วโมง
- เวชกรรมไทย ๒	๙๐ (๗๐-๒๐)	ชั่วโมง
- เวชกรรมไทย ๓	๓๐ (๒๔-๖)	ชั่วโมง
- เวชกรรมไทย ๔	๑๕๗ (๙๐-๖๗)	ชั่วโมง
- การนวดไทย ๑	๑๕ (๙-๖)	ชั่วโมง
- การนวดไทย ๒	๖๐ (๓๐-๓๐)	ชั่วโมง
๑๔.๓ กลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ	๕๐๐ (๐-๕๐๐)	ชั่วโมง
- ฝึกปฏิบัติขั้นตอนในการซักประวัติและตรวจวินิจฉัยโรค		
- ฝึกปฏิบัติรักษาโรคโดยการจ่ายยา และนวดบำบัดตามกลุ่มอาการโรค		
รวม จำนวนชั่วโมง	๑,๒๐๐	ชั่วโมง

๑๕. เนื้อหารายวิชา

๑๕.๑.๑ ปรัชญาพื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๓๐ (๓๐-๐)	ชั่วโมง
------------------------------------	-----------	---------

ศึกษาระบบสุขภาพ ประวัติและวิวัฒนาการของแนวคิดในเรื่องสุขภาพของ
การแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนปัจจุบัน และการแพทย์ทางเลือกต่างๆ

ความหมาย องค์ประกอบของระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ นโยบาย
สาธารณสุขและนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ แผนพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศ การปฏิรูประบบ
สุขภาพ สถานภาพของระบบการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย ปัญหาและอุปสรรคในการ
พัฒนาการแพทย์แผนไทยแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยและ

วัฒนธรรมตะวันออกกับการแพทย์แผนไทย การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสุขภาพตามกรรมวิธี การแพทย์แผนไทย ได้แก่ วิถีชีวิตและการกินการอยู่อย่างไทย อาหารสมุนไพร พืชผักพื้นบ้าน การอบไอน้ำสมุนไพร การสูดไอน้ำสมุนไพร การประคบสมุนไพร การนวดตนเอง จิต สมาธิ และฤๅษีตัดตน

๑๕.๑.๒ จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย ๓๐ (๓๐-๐) ชั่วโมง

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กฎหมายว่าการคุ้มครองพันธุ์พืช อนุสัญญาและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และสนธิสัญญาว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร และกฎหมายหรือระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนทางการแพทย์แผนไทย

๑๕.๑.๓ หลักการวิจัยเบื้องต้น ๒๑ (๒๑-๐) ชั่วโมง

ศึกษาเหตุผลและความจำเป็นในเรื่องการดำเนินการวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย รูปแบบการวิจัยต่างๆ การวิจัยทางคลินิกแบบต่างๆ เรียนรู้การเขียนโครงการวิจัยและสถิติเบื้องต้น สามารถออกแบบการรวบรวมและบันทึกข้อมูลในงานคลินิกให้สามารถนำข้อมูลเพื่อใช้ในการงานวิจัยต่างๆได้

๑๕.๑.๔ พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ๓๐ (๒๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาการบูรณาการองค์ความรู้ทางพฤษศาสตร์และมานุษยวิทยาเข้าด้วยกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพืช การใช้ประโยชน์จากพืชในด้านต่างๆ เช่น อาหาร ยารักษาโรค และอื่นๆ โดยให้ความสำคัญกับสมุนไพรพื้นบ้านที่ใช้โดยหมอพื้นบ้านตามท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทย ศึกษาความรู้จากหมอพื้นบ้านถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ ชื่อท้องถิ่น เทคนิคการเตรียม ยาสมุนไพร สรรพคุณ ตัวอย่างยาสมุนไพรสด แห่ง หลักการและวิธีการพิสูจน์เอกลักษณ์พืชโดยเทคนิคทางอนุกรมวิธาน ศึกษาพื้นฐานของอนุกรมวิธานเบื้องต้น การอนุรักษ์พันธุ์พืช การขยายพันธุ์ การเพาะพันธุ์พืช เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากพืชอย่างยั่งยืน

๑๕.๑.๕ ร่างกายมนุษย์ ๑ ๓๐ (๒๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาความรู้เบื้องต้นและโครงสร้างทั่วไปของร่างกาย เซลล์และเนื้อเยื่อ ความสมดุลของระบบต่างๆ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของระบบต่างๆ ในร่างกาย ได้แก่ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินหายใจ ระบบภูมิคุ้มกัน และศึกษาปฏิกิริยาอันไม่พึงประสงค์จากยาทั้งในแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง และแนวทางในการบำบัดรักษา

๑๕.๑.๖ ร่างกายมนุษย์ ๒ ๑๕ (๑๕-๐) ชั่วโมง

ศึกษาภาวะการเกิดพยาธิสภาพของระบบต่างๆ ในร่างกาย ได้แก่ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบย่อยอาหาร ระบบประสาทสัมผัส ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินหายใจ และระบบภูมิคุ้มกัน ศึกษาเปรียบเทียบกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยากับทฤษฎีการแพทย์แผนไทย ซึ่งสัมพันธ์กับธาตุทั้ง ๔ เมื่อไม่สมดุล กำเริบ หย่อน พิการ จะเกิดอาการหรือเป็นโรค

ต่างๆ การตรวจประเมินและการแปรผลค่าต่างๆ จากห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ ศึกษาความสมดุลของระบบต่างๆ รวมทั้งความรู้และข้อความระวางในการนวดบำบัดรักษาที่ปลอดภัย

๑๕.๑.๗ ร่างกายมนุษย์ ๓

๑๕ (๑๕-๐) ชั่วโมง

ศึกษากายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยาในภาวะปกติและภาวะเกิดพยาธิสภาพของระบบขับถ่ายปัสสาวะ ระบบสืบพันธุ์ทั้งชายและหญิง การปฏิสนธิ การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์และการคลอด

๑๕.๒ กลุ่มวิชาชีพ

๑๕.๒.๑ เกสัชกรรมไทย ๑

๑๕ (๑๕-๐) ชั่วโมง

ศึกษาหลักเภสัช ๔ ประการโดยสังเขป หลักและข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพรจากสมุนไพรตามบัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน และสมุนไพรพืชพิษ

๑๕.๒.๒ เกสัชกรรมไทย ๒

๖๐ (๔๐-๒๐) ชั่วโมง

ศึกษาเภสัชวัตถุ หลักการพิจารณาและจำแนกเภสัชวัตถุ ประเภทของเภสัชวัตถุ การรู้จักพืชวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ ชื่อสามัญ ชื่อท้องถิ่น และชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อพ้อง ส่วนที่ใช้ สารประกอบที่สำคัญ สรรพคุณของตัวยา ตัวยาที่ใช้แทนกันได้ ช่วงเวลาของการเก็บยา การเก็บรักษาตัวยา ศึกษาสรรพคุณเภสัช รสของตัวยา ยารสประธาน ความสัมพันธ์ระหว่างรสยากับสรรพคุณยา ความสัมพันธ์ระหว่างรสยากับธาตุ ฤดู สีมิว ส่วนของร่างกายและวัย การเข้ากันหรือปฏิกริยาต่อกันระหว่างรสยากับตัวยาและรสยากับโรค

๑๕.๒.๓ เกสัชกรรมไทย ๓

๗๒ (๔๐-๓๒) ชั่วโมง

ศึกษาคณาเภสัช ประเภทของคณาเภสัช จุลพิภด พิภดยา และมหาพิภด ศึกษาการแบ่งกลุ่มยาสมุนไพรตามกลุ่มโรคและอาการเจ็บป่วย การวิเคราะห์ตำรับยา การชั่ง-ตวง-วัด หลักการและวิธีการปรุงยา การใช้น้ำกระสายยา การแต่งสี กลิ่น รส และสารปรุงแต่ง การใช้ยาข่มหรือตัวยาคุมฤทธิ์ และการทำให้ตัวยามีพิษน้อยลง การเก็บรักษายาที่ปรุงแล้ว การกำหนดอายุยา การใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ปรุงยาและการเก็บรักษา การจ่ายยาแผนไทย การบริหารจัดการร้านขายยาแผนไทย

๑๕.๒.๔ เวชกรรมไทย ๑

๓๐ (๒๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาทฤษฎีการแพทย์แผนไทย การกำเนิดมนุษย์ เบื้องต้น มหาภูตรูป สมุฏฐานแห่งการเกิดซึ่งสัมพันธ์กับ ธาตุ ฤดูกาล อายุ เวลา สถานที่ อาหาร และพฤติกรรมก่อโรค การปรับสมดุลของวาตะ ปิตตะ เสมหะ ตามหลักคัมภีร์เวชศึกษา ศึกษาโรคที่เกี่ยวกับมารดาและเด็กในคัมภีร์ปฐมจินดา โรคโลหิตและระดูสตรีในคัมภีร์มหาโชตรัต หลักการตรวจโรค การวินิจฉัยโรคตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย การบันทึกและการซักประวัติผู้ป่วย เพื่อหาแนวทางการบำบัดรักษา และการเลือกใช้ยาแผนไทยตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การส่งต่อผู้ป่วย รวมถึงเข้าใจหลักการและวิธีการรักษาจากศาสตร์การแพทย์อื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๕.๒.๕ เวชกรรมไทย ๒

๔๐ (๓๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาโรคใช้ต่างๆ ในคัมภีร์ฉันทศาสตร์ คัมภีร์ตักศิลา และคัมภีร์สิทธิสารสงเคราะห์โรคความเสื่อมของร่างกายในคัมภีร์เกษัย โรคในปาก คอ หู และจมูกในคัมภีร์มุขโรค โรคตาในคัมภีร์อภัย

สันตา โรคทางเดินปัสสาวะในคัมภีร์มัจฉापักษันทิกา โรคลมและโรคมุตรพิการในคัมภีร์มัญชุสวาระวิเชียร และคัมภีร์ชวदार แนวทางการวินิจฉัยโรค การซักประวัติ การบันทึกประวัติผู้ป่วย และการเลือกใช้ตำรับยาแผนไทยในการบำบัดรักษาตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การส่งต่อผู้ป่วย รวมถึงเข้าใจหลักการและวิธีการดูแลและสุขภาพจากศาสตร์การแพทย์อื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๕.๒.๖ เวชกรรมไทย ๓

๓๐ (๒๔-๖) ชั่วโมง

ศึกษาโรคที่เกี่ยวกับ คัมภีร์วรโยคสาร คัมภีร์โรคนิทาน คัมภีร์ธาตุวิงศ์ และคัมภีร์ธาตุวิวรรณ์ แนวทางการวินิจฉัยโรค การซักประวัติ การบันทึกประวัติผู้ป่วย และการเลือกใช้ตำรับยาแผนไทยในการบำบัดรักษาตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การส่งต่อผู้ป่วย รวมถึงเข้าใจหลักการและวิธีการดูแลและสุขภาพจากศาสตร์การแพทย์อื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๕.๒.๗ เวชกรรมไทย ๔

๑๕๗ (๙๐-๖๗) ชั่วโมง

ศึกษาโรคที่เกี่ยวกับอุจจาระธาตุพิการในคัมภีร์ธาตุบรรจบ คัมภีร์อติสาร และคัมภีร์อุทรโรค โรคผิวหนังในคัมภีร์ไพจิตรมทรวงศ์ และคัมภีร์วิถีภูษโรค โรคฝีภายใน คัมภีร์อติสาร และคัมภีร์ทิพย์มาลา แนวทางการวินิจฉัยโรค การซักประวัติ การบันทึกประวัติผู้ป่วย และการเลือกใช้ตำรับยาแผนไทยในการบำบัดรักษาตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การส่งต่อผู้ป่วย รวมถึงเข้าใจหลักการและวิธีการดูแลและสุขภาพจากศาสตร์การแพทย์อื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๕.๒.๘ การนวดไทย ๑

๑๕ (๙-๖) ชั่วโมง

ศึกษาประวัติการนวดไทย องค์ความรู้และทฤษฎีการนวดไทย การประยุกต์ใช้การนวดไทย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนวดไทย หลักพื้นฐานการนวดไทย ข้อบ่งชี้และข้อควรระวังในการนวด มรรยาทของผู้นวด การนวดไทยพื้นฐาน การนวดไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารก การนวดฝ่าเท้าการตัดตน

๑๕.๒.๙

๖๐ (๓๐-๓๐) ชั่วโมง

ศึกษาเส้นประธานสิบ การตรวจวินิจฉัยเส้นและลม การนวดไทยบำบัด การนวดไทยเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพ การบันทึกผลการนวดด้วยกรรมวิธีการนวดไทย

๑๕.๓ กลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพเวชกรรมไทย

๕๐๐ (๐-๕๐๐) ชั่วโมง

นำความรู้ ทักษะที่ได้จากการศึกษาปฏิบัติมาใช้ในการฝึกปฏิบัติงานด้านเวชกรรมไทย ในสถานพยาบาล การพัฒนาทักษะในการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย ญาติ และบุคลากรทางการแพทย์ การฝึกปฏิบัติในการวินิจฉัยอาการโรค การซักประวัติ การบำบัดรักษาโดยการจ่ายยาแผนไทย และ/หรือ การนวดบำบัดตามกลุ่มอาการโรค จำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย นำเสนอผลการรักษาที่ได้ศึกษาโดยละเอียดและได้ติดตามผลการรักษาโดยตลอด จำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย

ตารางแสดงเนื้อหาวิชาและชั่วโมงเรียน หลักสูตรการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย
ตามมาตรา ๓๓ (๑)(ก)

กลุ่มวิชา/รายวิชา ชื่อวิชา (น้ำหนัก %)	จำนวน (ชั่วโมง)		รวม
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
๑. กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	๑๔๑	๓๐	๑๗๑ (๑๔๑-๓๐)
๑.๑ ปรัชญาและพื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๓๐	๐	๓๐ (๓๐-๐)
๑.๒ จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย	๓๐	๐	๓๐ (๓๐-๐)
๑.๓ หลักการวิจัยเบื้องต้น	๒๑	๐	๒๑ (๒๑-๐)
๑.๔ พุทธศาสตร์พื้นฐาน	๒๐	๑๐	๓๐ (๒๐-๑๐)
๑.๕ ร่างกายมนุษย์ ๑	๒๐	๑๐	๓๐ (๒๐-๑๐)
๑.๖ ร่างกายมนุษย์ ๒	๑๐	๕	๑๕ (๑๐-๕)
๑.๗ ร่างกายมนุษย์ ๓	๑๐	๕	๑๕ (๑๐-๕)
๒. กลุ่มวิชาชีพ	๓๓๓	๑๙๖	๕๒๙ (๓๓๓-๑๙๖)
๒.๑ เกสัชกรรมไทย ๑	๑๐	๕	๑๕ (๑๐-๕)
๒.๒ เกสัชกรรมไทย ๒	๔๐	๒๐	๖๐ (๔๐-๒๐)
๒.๓ เกสัชกรรมไทย ๓	๔๐	๓๒	๗๒ (๔๐-๓๒)
๒.๔ เวชกรรมไทย ๑	๒๐	๑๐	๓๐ (๒๐-๑๐)
๒.๕ เวชกรรมไทย ๒	๗๐	๒๐	๙๐ (๗๐-๒๐)
๒.๖ เวชกรรมไทย ๓	๒๔	๖	๓๐ (๒๔-๖)
๒.๗ เวชกรรมไทย ๔	๙๐	๖๗	๑๕๗ (๙๐-๖๗)
๒.๑๐ การนวดไทย ๑	๙	๖	๑๕ (๙-๖)
๒.๑๑ การนวดไทย ๒	๓๐	๓๐	๖๐ (๓๐-๓๐)
๓. กลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพเวชกรรมไทย	๐	๕๐๐	๕๐๐ (๐-๕๐๐)
รวม			๑,๒๐๐

